

80 . Țaga | Județ: Cluj | Punct: Baza Arheologică, Stația de Gaz, Viglab | Anul: 2014

Anul: 2014

Cod RAN: 59835.04, 59835.05

Perioade: Perioadă neprecizată

Epoci: Perioadă neprecizată

Categoriile sit: Apărare (construcții defensive)

Autori: Diana Bindea, Viorica Crișan, Gheorghe Lazarovici, Zoia Maxim

Instituții: Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca

Raport

Obiectivele cercetării

Ultimele campanii (2007-2014) s-au concentrat asupra studierii sistemelor de fortificații din partea estică a așezării, deoarece între șosea și Lacul Mare sunt proprietăți private, în bună parte vândute pentru a se construi case, astfel că pericolul distrugerii sitului este iminent. Din această cauză s-a intensificat cercetarea în această zonă prin diferite metode: prospecțiuni magnetometrice, sau topometrice, în vederea depistării sectoarelor care trebuiesc urgent studiate pentru a se salva cât mai multă informație și materiale din așezarea cu o întindere de peste 13 ha. Scopul cercetării din ultimii 3 ani a fost Poarta de Est a ultimei fortificații. Măsurătorile magnetometrice au relevat existența unui sistem de poartă foarte complex, cu socluri de gresie pentru coloane ce marcau poarta, șicane și turnuri, bastioane. În anul 2013 s-a deschis o secțiune S.32, de 11 x 3,5 m, la nord de S.27. Scopul era cercetarea zonei nordice cu bazele de coloane din Poarta de Est, dispuse în fața Turnului de Poarta, prelevarea in situ a unui disc în vederea conservării și reconstituirii în Parcul Etnoarheologic Experimental de la Țaga, sub un șopron special amenajat. În anul 2014, s-au deschis trei secțiuni (S.33 – S.35 de câte 8 x 1 m) în vederea delimitării așezării și a sistemelor de fortificații, pe latura sud-estică.

Tehnici de cercetare utilizate, analize, prelucrări statistice

1. metode de cercetare nondistructive.

În anul 1996 au fost efectuate prospecțiuni de rezistivitate electrică a solului și pedologice, în centrul așezării. Apoi, în 2007 și 2008, s-au făcut prospecțiuni magnetometrice, de către o echipă de la Universitatea din Kiel, condusă de dr. Mischka Carsten (Germania) și o echipă de la Universitatea de Vest din Timișoara, coordonată de dr. Dorel Mică. Pe harta magnetometrică se văd clar cele 2 sisteme de fortificație formate din șanțuri și palisade, precum și sistemul Porții de Est (fig. 1), cu șicană și un turn de Poartă. Din păcate, aceste vestigii se găsesc pe proprietățile fam. Fodor și Rusu, primul, exact pe acest loc extrem de important, s-a plantat o LIVADĂ (!!!!), iar ce-l de al doilea vrea să-și construiască o casă. Pe harta parcelei prospectate de echipa timișoreană se poate observa, pe lângă cele două sisteme de fortificații, o „construcție” circulară în interiorul sistemului de apărare, care acum este aproape de șosea.

2. tehnicile și metodele de cercetare.

În campania din 2013 s-a deschis o secțiune (S.32 de 11 x 3.5 m) pe Poarta de Est: la nord de S.27, prin bunăvoința proprietarului V. Rusu. Caroiajul este din 2 în 2 m și începe dinspre șosea spre Lac. În campania din 2014, secțiunile au fost trasate tot pe un teren privat (fam. Zehan), urmărind sistemele de șanțuri, aici stratul vegetal fiind foarte subțire din cauza eroziunilor de pantă. Aceste verificări erau necesar, existând observații stratigrafice din S.29 și S.30 (șanțurile pentru conductele de apă ce au străbătut întreaga stațiune,

de-o parte și alta a șoselei). Tot materialul ceramic și litic (sunt puține oase din cauza acidității solului, păstrându-se doar cele impregnate de grăsimi, sau arse, existând mai ales fragmente dentare și coarne) a fost spălat, prelucrat, urmând să fie introduse în Baza de date, selectat pe criterii tipologice și tehnologice pentru a fi inventariate, desenate și fotografiate. Pentru analizarea ceramicii avem o colaborare în cadrul cercetării interdisciplinare cu Institutul de Fizică Izotopică și Moleculară din Cluj-Napoca pentru studierea microelementelor.

Rezultatele cercetării

Toată suprafața (S.32) a fost săpată manual de la 10 la 5 cm, în funcție de situația arheologică. Încă de la decopertarea stratului arabil (între 20 și 35 cm, pe alocuri) au apărut materiale arheologice constând din ceramică, chirpici și unelte litice, aflate în poziție secundară datorită arăturilor executate încă din evul mediu, fiind și un teren în pantă de peste 30°. Până la adâncimea de 1 m, materialul ceramic este în poziție secundară. De la acest nivel încep să apară complexe nederanjate, care constau din două zone pigmentate, formate din pământ negru amestecat cu bulgări de pământ galben lutos. Acest complex a fost notat cu C89 și a

fost reperat din S.27. Complexul C89 a avut aspectul unui șanț oblic (se vede și pe magnetogramă) care iese din profilul sudic, în caroul 1, pătrunde în profilul sudic în caroul 2. Umplutura este cu mult pământ negru amestecat cu lut galben, ceea ce denotă o umplere rapidă în jurul unor stâlpi care coboară până la 1,6 m. La adâncimea de 0,9 m, în carourile 3A și 4A se observă o bază de coloană compactă din gresie, notat cu C.101. În jurul acestui complex nu sunt multe materiale arheologice, câteva fragmente au fost descoperite pe soclu. În caroul 4B erau câteva fragmente de gresie foarte corodate (C.100). În profilul vestic, caroul 1B se observă o groapă (C.98), iar în profilul estic, caroul 6B/6A este un complex adâncit (C.99). După șpacluirea bazei de coloană, au fost făcute fotografiile și desenele, s-a impregnat cu mai multe straturi de lac diluat pentru a se da consistență în vederea ridicării. Au fost pregătite două panouri pe care a fost pus discul de gresie cu diametru de 1,3 m pentru a fi transportat și depozitat în vederea conservării și reconstituirii. Au fost prelucrate (spălate, descrise în fișe, pregătite pentru introducerea în baza de date) și inventariate materialele arheologice rezultate din săpături (P. 181529-181558). Secțiunile S.33, S.34 și S.35, fiecare de 8 x 1 m au vizat delimitarea fortificației pe latura de sud-est, acolo unde panta este de 450. În S.33, aproape de șosea, era șanțul interior, iar în celelalte două secțiuni s-au conturat șanțul și una din palisadele fortificației exterioare. Stratul de cultură lipsea, fiind erodat și scurs spre lac, de aceea au fost vizibile doar șanțurile și palisada ce avea fundația mai adâncă. Prin aceste ultime secțiuni am reușit să identificăm traseul complet al fortificațiilor, aflate pe terenurile private dintre Lacul Mare și șoseaua Țaga – Sucutard.

Scurtă evaluare a potențialului noilor informații.

Intrarea în interiorul fortificației se făcea printr-o poartă masivă formată dintr-o serie de „socluri de coloane” cu un diametru de 1,30 m, majoritatea în poziție orizontală, străjuite în partea de sus de un turn de poartă legat de ultima palisadă. Aceste descoperiri sunt deosebit de importante: nicăieri în neoliticul european și asiatic nu s-au descoperit astfel de complexe cu socluri de piatră. Sub unele socluri este strat de cultură, iar deasupra, în lentile, un strat de 10 – 15 cm de argilă galbenă care provine din construcția coloanelor. Sistemul de apărare de la Poarta de Est este format dintr-un Turnul de Poartă care a fost ridicat la capătul palisadei din interior și blochează pătrunderea frontală; între palisade poarta este flancată de coloane, iar în zona

șanțului de apărare sunt șicane și împrejmuiri dispuse oblic pentru a direcționa intrarea și a bloca accesul necontrolat. A fost făcută și ridicarea topografică cu stația totală, realizată de Bede Zoltan, pentru întreaga stațiune.

Obiectivele cercetărilor viitoare

Continuarea cercetării sistemului de apărare de la Poarta de Est, care este unicat pentru neolitic, fiind și foarte bine păstrat. Rezultatele acestor cercetări sunt deosebit de utile pentru cunoașterea sistemelor tactice și strategice defensive și implicit ofensive a civilizației neolitice din jurul anului 4500 CAL BC. Cercetarea zonei dintre șosea și Lac este urgentată de faptul că proprietarii vând parcelele pentru a se construi case de vacanță și alte amenajări ce vor distruge cea mai bine păstrată parte a așezării.

Propuneri de conservare, protejare, punere în valoare.

Având în vedere importanța crucială pentru cunoașterea mării civilizații dunărene neolitice, am ridicat in situ un soclu și intenționăm să reconstituim o coloană în Parcul Etnoarheologic Experimental ce se află în centrul așezării, pe locul secțiunilor S.10 și S.11, din cadrul Bazei Arheologice. În acest Parc s-au reconstituit un bordei, o casă, un semibordei și s-a ridicat structura de lemn (șopron) care să adăpostească atelierele de prelucrat: osul, piatra (unde vizitatorii să poată face unelte), ceramica, un furnal de topit minereu, iar în spatele casei un observator astronomic cu sprijinul Institutului Astronomic din Cluj. Stațiunea de la Țaga este mediatizată pe www.timemaps.net, iar activitatea de voluntariat pe www.facebook/taga.cj.

Informații suplimentare online

[Raportul 5308 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapservet Cimec.ro](#)
